

Praktijkprikkel 2021-06

Praktijkprikkel Malen van risicovolle geneesmiddelen

Patiënten met slikproblemen of patiënten die een voedingssonde hebben en niet langs de sonde kunnen slikken, kunnen tabletten of capsules niet in hun geheel of zelfs helemaal niet innemen. Om toch tot een effectieve behandeling van hun aandoening te komen, adviseert Oralia van de KNMP¹ eerst naar een andere toedieningsroute te zoeken. Zo nodig kan een farmacotherapeutisch alternatief worden overwogen. Als beide opties niet mogelijk zijn, is de derde mogelijkheid de tabletten of capsules zodanig te bewerken dat de patiënt ze alsnog kan innemen of toegediend kan krijgen. Deze bewerking kan bijvoorbeeld bestaan uit het openen van de capsule, het laten uiteenvallen in (een spuit met) water of het malen van de tablet. De genoemde bewerkingen zijn niet altijd toegestaan. Het geneesmiddel kan onwerkzaam worden, te snel of te kort werken en/of maagproblemen geven. Ook kan dit, bij sommige geneesmiddelen, gezondheidsschade opleveren voor de zorgmedewerker of voor de omgeving van de patiënt wanneer de patiënt zelf de bewerking uitvoert.

Meldingen

In de periode januari 2017 tot november 2019 ontving het Portaal voor Patiëntveiligheid, de voorloper van VMI, vijf meldingen betreffende geneesmiddelen die na malen gezondheidsschade kunnen opleveren voor de maler.

	Meldingen	Reden 'niet malen' volgens Oralia KNMP
colchicine	1	Om contact met en inademing van toxische geneesmiddelen te vermijden
dexamethason	1	
fenytoïne	1	
methotrexaat	1	
metronidazol	1	

Daarnaast werden 28 meldingen ontvangen waarbij vertraagde afgifte of maagsapresistente geneesmiddelen werden gemalen.

Aanbeveling voor de zorginstelling

1. Stel een procedure op: wat te doen bij slikproblemen. Betrek bij het opstellen van de procedure de verschillende betrokkenen: de voorschrijvers, de apotheker en de zorgmedewerkers (verpleegkundigen, verzorgenden, begeleiders).
2. Besteed in de procedure aandacht aan:
 - a. De te zetten stappen als een patiënt slikproblemen heeft.
 - b. Wie, op basis van expertise, wanneer waarvoor verantwoordelijk is: de zorgmedewerker, de arts of de apotheker.
 - c. Achtergrondinformatie, zoals in Oralia van de KNMP en in richtlijnen van branche- en beroepsorganisaties.
3. Implementeer de procedure in de instelling. Scholing van de medewerkers zal een van de onderdelen moeten zijn.

¹ Er zijn 2 Oralia versies. Oralia VTGM voor de apothekers en een beknoptere versie Oralia.nl voor artsen en zorgmedewerkers.